

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 13.2.2012.
COM(2012) 60 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Inovācijas ilgtspējīgai izaugsmei: Eiropas bioekonomika

{SWD(2012) 11 final}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Inovācijas ilgtspējīgai izaugsmei: Eiropas bioekonomika

STRATĒGIJA "INOVĀCIJAS ILGTSPĒJĪGAI IZAUGSMEI: EIROPAS BIOEKONOMIKA "

1. BIOEKONOMIKAS STRATĒGIJA EIROPAI

Pasaules iedzīvotāju skaits aizvien aug, daudzi resursi tiek noplicināti, aug vides noslodze un norisinās klimata pārmaiņas. Eiropai nav citas izejas kā vien krasi mainīt pieeju bioloģisko resursu ražošanai, patēriņam, pārstrādei, glabāšanai, otrreizējai pārstrādei un likvidēšanai. Stratēģijā "Eiropa 2020" pausts, ka bioekonomikai jāklūst par izšķirīgu elementu, lai panāktu gudru un videi nekaitīgu izaugsmi Eiropā. Bioekonomikas pētniecības sasniegumi un inovāciju ieviešana praksē Eiropai ļaus uzlabot tās atjaunojamo bioloģisko resursu apsaimniekošanu un atklāt jaunus un diversificētus pārtikas un bioproduktu tirgus. Bioekonomikas iedibināšana Eiropā dos ievērojamus ieguvumus: pateicoties tai, tiks saglabāta un jaunradīta ekonomiskā izaugsme un darbvieta lauku, piekrastes un rūpnieciskos reģionos, samazināsies atkarība no fosilā kurināmā un uzlabosies gan primārās ražošanas¹, gan pārstrādes rūpniecības ilgtspēja kā ekonomiskā, tā vides ziņā. Tādējādi bioekonomika ievērojami sekmē to mērķu sasniegšanu, kas izvirzīti stratēģijas "Eiropa 2020" pamatiniciatīvās "Inovācijas savienība" un "Resursu ziņā efektīva Eiropa".

Bioekonomikas stratēģijas un attiecīgā rīcības plāna mērķis ir bruģēt ceļu inovatīvākas, resursefektīvākas un konkurētspējīgākas sabiedrības veidošanai, kurā nodrošinātība ar pārtiku nav pretrunā atjaunojamo resursu ilgtspējīgai rūpnieciskai izmantošanai un vides aizsardzības nodrošināšanai. Stratēģijā un rīcības plānā iezīmēti galvenie pētniecības un inovācijas virzieni bioekonomikas sektoros, kas palīdzēs veidot saskaņotāku politikas vidi, labākas savstarpējās saiknes starp bioekonomikas rīcībpolitikām valstu, ES un pasaules līmenī un aktīvāku dialogu ar sabiedrību. Stratēģija un rīcības plāns tiecas rast sinerģiju un komplimentaritāti ar citām politikas jomām, instrumentiem un finansējumu avotiem, kam ir līdzīgi mērķi, piemēram, kopējo lauksaimniecības politiku (KLP), kopējo zivsaimniecības politiku (KZP), integrēto jūrlietu politiku (IJP), kā arī vides, rūpniecības, nodarbinātības, enerģētikas un veselības politiku.

Stratēģijas pamatā ir Septītā pētniecības un tehnoloģiju attīstības pamatprogramma (7PP) un ES pētniecības un inovācijas pamatprogramma "Apvārsnis 2020". Sīkāka informācija par Bioekonomikas stratēģiju ir iekļauta pievienotajā dienestu darba dokumentā.

1.1. Augstas likmes

Eiropa atrodas situācijā, kad notiek iepriekš nepieredzēta un neilgtspējīga dabas resursu izmantošana, ievērojamas un, iespējams, neatgriezeniskas klimata pārmaiņas un nemitīga bioloģiskās daudzveidības samazināšanās, kas apdraud pastāvēšanai nepieciešamo dzīvo

¹ Piezīme. Šajā paziņojumā ar primāro ražošanu jāsaprot lauksaimniecība, mežsaimniecība, zvejniecība un akvakultūra.

sistēmu stabilitāti. Problēmu saasina prognozes, ka pasaules iedzīvotāju skaits nākamajos 40 gados pieaugs par vairāk nekā 30 %, proti, no 7 miljardiem 2012. gadā līdz vairāk nekā 9 miljardiem 2050. gadā. Lai rastu risinājumu šīm sarežģītajām un savstarpēji saistītajām problēmām, neiztikt bez pētniecības un inovācijām, lai panāktu straujas, saskaņotas un noturīgas pārmaiņas dzīvesveidā un resursu izmantošanā visos sabiedrības slāņos un visos ekonomikas līmeņos. Eiropas iedzīvotāju un nākamo paaudžu labklājība un dzīves kvalitāte būs atkarīga no tā, kā šīs nepieciešamās pārmaiņas tiek realizētas.

Pēdējās desmitgadēs ES ir ieviesusi vai pārskatījusi daudzas rīcībpolitikas, lai risinātu šīs problēmas un dotu impulsu Eiropas ekonomikas pārveidošanai. Tomēr starp risināmajiem jautājumiem pastāv tik sarežģītas savstarpējās sakarības, ka no kompromisiem neizvairīties; par piemēru var minēt pretrunīgo jautājumu par biomasas konkurējošiem lietojumiem. Diskusiju raisīja bažas par to, kā nodrošinātību ar pārtiku ietekmēs citos sektoros augošais pieprasījums pēc atjaunojamiem bioloģiskiem resursiem, par deficītu dabas resursu izmantošanu un dabas vidi Eiropā un trešās valstīs. Lai risinātu tik daudzšķautņainas problēmas, ir vajadzīga stratēģiska un visaptveroša pieeja, kas aptver dažādas rīcībpolitikas. Informācijā balstīta mijiedarbība ir galvenais nosacījums, lai veicinātu politikas saskaņotību, mazinātu pārklāšanos un paātrinātu inovāciju radīšanu un izplatīšanos. Konkrētāk, ir nepieciešama ciešāka mijiedarbība un labāka salāgotība starp ES pētniecību un inovāciju un bioekonomiku veicinošas politikas prioritātēm.

Bioekonomika ir labs pamats šādas pieejas ieviešanai, jo tā aptver atjaunojamo bioloģisko resursu ražošanu un šo resursu un attiecīgo atkritumu plūsmu pārvēršanu produktos ar pievienoto vērtību, piemēram, pārtikā, dzīvnieku barībā, bioproduktos² un bioenerģijā. Bioekonomikas sektoriem un nozarēm³ ir liels inovācijas potenciāls, jo tās balstās uz visdažādākajām zinātnēm, pamattehnoloģijām un industriālajām tehnoloģijām⁴, kā arī vietējām un netveramajām zināšanām.

1.2. Sabiedrības problēmu risināšana

Tā kā bioekonomika pēc būtības ir transversāla, tā paver unikālu iespēju visaptveroši risināt tādas saistītas sabiedrības problēmas kā nodrošinātība ar pārtiku, dabas resursu deficīts, atkarība no fosilajiem resursiem un klimata pārmaiņas un tajā pašā laikā panākt ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi.

Nodrošinātība ar pārtiku

Prognozē, ka līdz 2050. gadam pasaules iedzīvotāju skaita pieauguma dēļ pieprasījums pēc pārtikas palielināsies par 70 %, tostarp gaļas patēriņš pasaulē pieaugs divas reizes. Bioekonomikas stratēģija palīdzēs izveidot globālu pieeju šīs problēmas risināšanai, jo tiks radīta zināšanu bāze primārās ražošanas ilgtspējīgai kāpināšanai, ņemot vērā visas iespējas, sākot ar jaunākajiem atklājumiem zinātnē un beidzot ar vietējām un netveramajām zināšanām.

² Piezīme. Bioprodukti ir produkti, kas pilnībā vai daļēji iegūti no bioloģiskas izcelsmes materiāliem, izņemot materiālus, kas atrodas ģeoloģiskos veidojumos un/vai ir fosilizējušies, CEN- Ziņojums par pilnvarām, M/429.

³ Bioekonomikas sektori ir lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība, pārtikas rūpniecība, celulozes un papīra rūpniecība, kā arī atsevišķi ķīmiskās rūpniecības, biotehnoloģiju un enerģētikas sektori.

⁴ Bioekonomikas balsts ir zinātnes par dzīvību, agronomija, ekoloģija, pārtikas zinātne un sociālās zinātnes, biotehnoloģijas, nanotehnoloģijas, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) un inženierzinātnes.

Tā arī rosinās pārmaiņas ražošanas un patēriņa modeļos un pāreju uz veselīgāku un ilgtspējīgāku uzturu.

ES pārtikas rūpniecības nozarē un mājsaimniecību sektorā vien ik gadus izmet atkritumos 90 milj. t pārtikas (180 kg uz cilvēku), neskaitot zudumus lauksaimniecībā un zivsaimniecībā. Stratēģija būs atbalsts resursefektīvāku pārtikas aprites loku veidošanai atbilstīgi „Ceļvedim par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā” un „Zilās izaugsmes iniciatīvai”.

Dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana

Lauksaimniecībai, mežsaimniecībai, zvejniecībai un akvakultūrai ir nepieciešami vairāki būtiski un ierobežoti resursi, lai ražotu biomasu. To starpā var minēt zemi, jūras teritorijas, auglīgas un produktīvas augsnes, ūdeni un veselīgas ekosistēmas, kā arī tādus resursus kā minerāli un enerģija mēslojuma ražošanai. Resursu izmantošanai ir ievērojamas alternatīvās izmaksas, kas saistītas ar ekosistēmu pakalpojumu noplicināšanu vai izzušanu. Savstarpēji konkurējošu biomasas lietojumu un agrākās pārmērīgās izmantošanas dēļ šie resursi ir ļoti noslogoti, tāpēc ES ir "jāražo vairāk ar mazākiem līdzekļiem" un jārada saprātīga un ilgtspējīga lauksaimniecība, zvejniecība un akvakultūra.

Bioekonomikas stratēģijas mērķis ir uzlabot zināšanu bāzi un veicināt inovācijas, lai kāpinātu ražīgumu, tajā pašā laikā nodrošinot resursu ilgtspējīgu izmantošanu un mazinot vides noslodzi. Bioloģiskās daudzveidības mazināšanās var ievērojami mazināt resursu kvalitāti, tajā pašā laikā ierobežojot primārās ražošanas produktivitāti, jo īpaši mežsaimniecības un zvejniecības nozarē. Tāpēc stratēģija palīdzēs īstenot uz ekosistēmu orientētu pārvaldību. Tā tieksies rast sinerģiju un komplimentaritāti ar KLP, KZP, IJP un ES vides politiku tādos jautājumos kā resursefektivitāte, dabas resursu ilgtspējīga izmantošana, bioloģiskās daudzveidības un biotopu aizsardzība, kā arī ekosistēmas pakalpojumu nodrošināšana.

Globālām problēmām ir vajadzīgi globāli risinājumi. Bioekonomikas stratēģija palīdzēs izveidot globālu pieeju ilgtspējīgākai resursu izmantošanai. Tas nozīmē, ka jārod starptautiskā līmenī vienota izpratne par biomasas ilgtspēju un jārada paraugprakse, kā apgūt jaunus tirgus, diversificēt ražošanu un risināt jautājumu par nodrošinātību ar pārtiku ilgtermiņā.

Mazāka atkarība no neatjaunojamiem resursiem

Eiropas ekonomika lielā mērā balstās uz fosilo resursu izmantošanu par oglekļa un enerģijas avotiem, tāpēc to apdraud nedrošas un rūkošas piegādes un tirgus svārstības. Lai saglabātu konkurētspēju, ES ir jāklūst par sabiedrību, kas rada zemas oglekļa emisijas un kur zaļo izaugsmi un konkurētspēju sekmē resursefektīva ražošana, bioprodukti un bioenerģija.

Bioekonomikas stratēģijā tiks ņemti vērā rezultāti, kas gūti, īstenojot Bioproduktu pirmtirgus iniciatīvu, un tā palīdzēs īstenot Zilās izaugsmes ierosmi, sasniegt direktīvās par atjaunojamo enerģiju un degvielas kvalitāti izvirzītos mērķus un realizēt Eiropas energotehnoloģiju stratēģisko plānu, jo pilnveidos zināšanu bāzi un sekmēs inovācijas, lai būtu iespējams ražot kvalitatīvu biomasu (piem., tehniskās kultūras) par konkurētspējīgu cenu, tajā pašā laikā neapdraudot nodrošinātību ar pārtiku, neradot papildu noslodzi primārajai ražošanai un videi un neizkropļojot tirgus par labu enerģētikai. Bez tam tā palīdzēs izprast, kāda ir biomasas pieejamība un pieprasījums pēc tās gan tagad, gan nākotnē, un tikt skaidrībā par konkurenci starp dažādiem biomasas lietojumiem, tostarp tās klimata pārmaiņu mazināšanas potenciālu, lai nodrošinātu bioekonomikas sekmes ilgtermiņā. Te var minēt arī alternatīvu oglekļa un

enerģijas avotu (piem., lauksaimniecības un mežsaimniecības atlieku, atkritumu) pieejamības uzlabošanu un pētniecības novirzīšanu atjaunojamo resursu (piem., mikroaļģu) jomā.

Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām

Nākamajās desmitgadēs visā pasaulē pieaugs pieprasījums pēc biomasas pārtikas un rūpniecības vajadzībām, tāpēc jākāpina ES lauksaimniecības, mežsaimniecības, zvejniecības un akvakultūras ražīgums. Bioekonomikas stratēģijā atbalstīta tādu ražošanas sistēmu izveide, kas rada mazāk siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas, mazina klimata pārmaiņu nelabvēlīgās sekas — piemēram, sausumu un plūdus — un ir pielāgotas tām. Tādējādi tā palīdzēs sasniegt mērķus, kas izvirzīti "Ceļvedī virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050. g." un "Ceļvedī par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā", kā arī Eiropas klimata pārmaiņu politikā. Tas ietver intensīvāku oglekļa piesaistīšanu lauksaimniecības augsnēs un jūras gultnē, kā arī pienācīgu meža resursu uzlabošanu.

ES celulozes un papīra rūpniecība, ķīmiskā rūpniecība un pārtikas rūpniecība rada ievērojamas SEG emisijas, taču to ražotajos produktos ir piesaistīts ievērojams CO₂ daudzums. Stratēģija arīdzan palīdzēs tādus ražošanas procesus, kas rada lielas CO₂ emisijas, patērē daudz enerģijas un ūdens, pēc iespējas aizstāt ar resursefektīvākiem un videi nekaitīgākiem procesiem. Būtu jātiecas neatjaunojamus produktus vismaz daļēji aizstāt ar ilgtspējīgākiem bioproduktiem.

Darbavietu radīšana un Eiropas konkurētspējas uzturēšana

ES bioekonomikas sektoru gada apgrozījums ir 2 triljoni euro, tajos nodarbināti vairāk nekā 22 miljoni cilvēku jeb aptuveni 9 % darbaspēka. Tomēr, lai saglabātu konkurētspēju un darbavietas apstākļos, kad jārisina būtiski sabiedrības problēmjaudājumi un strauji attīstās jaunattīstības valstu tirgi, Eiropas bioekonomikas sektoros ir vajadzīgas plašākas inovācijas un diversifikācija. Paredzams, ka ievērojama izaugsme sakņosies ilgtspējīgā primārajā ražošanā, pārtikas pārstrādē, industriālajās biotehnoloģijās un biorafinēšanā, kas savukārt pavērs ceļu jaunām bionozarēm un pārvērtīs esošās, kā arī pavērs jaunus tirgus bioproduktiem. Ir jāveido jaunas, augsti kvalificētas darbavietas un apmācības iespējas, lai apmierinātu pieprasījumu pēc darbaspēka gan šajās nozarēs, gan lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, zvejniecībā un akvakultūrā.

Tiek lēsts, ka tiešais finansējums ar Bioekonomikas stratēģiju saistītai pētniecībai saskaņā ar programmu "Apvārsnis 2020" līdz 2025. gadam bioekonomikas sektoros varētu radīt aptuveni 130 000 darbavietu un pievienoto vērtību 45 miljardu euro apmērā⁵. Gaidāms, ka izaugsmi stiprinās vēl citas publiskā un privātā sektora investīcijas — gan tiešās, gan netiešās — visās bioekonomikas nozarēs. Paredzams, ka bioekonomikas sektoru devums stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanā būs ievērojams.

1.3. Ceļā uz saskanīgu bioekonomiku

Ir nepieciešami specifiski pasākumi, lai maksimāli palielinātu pētniecības un inovāciju ietekmi bioekonomikā. Atbilstīgi ieteikumiem, kas izskanēja sabiedriskajā apspriešanā par

⁵ Sīkāka informācija atrodama pievienotajā dienestu darba dokumentā. **[Include reference number?]**

bioekonomiku, par prioritāriem uzskatāmi šādi aspekti: saskanīgs politikas regulējums, lielākas investīcijas pētniecībā, bioproduktu tirgu attīstība un labāka saziņa ar sabiedrību⁶.

Saskanīga politika

Bioekonomika aptver ļoti dažādas jau nostabilizējušās un jaunas politikas jomas pasaules, ES, valstu un reģionālā līmenī, kas izvirzījušas un tiecas sasniegt līdzīgus mērķus, bet galu galā ir izveidojusies sarežģīta un lāgiem arī sadrumstalota politikas vide. Bioekonomikas stratēģija aicina veidot kompetentu dialogu, jo īpaši par zinātnes progresa lomu, un ciešāku mijiedarbību starp esošajām bioekonomikai labvēlīgajām ES un dalībvalstu rīcībpolitikām (sk. 5. pasākumu). Tādējādi ieinteresētās personas varēs paļauties uz saskanīgāku regulējumu, turklāt tiks veicinātas privātās investīcijas. Lai sekotu līdzi bioekonomikas attīstībai, būs jāizveido informācijas sistēmas, balstoties uz pašreizējām datubāzēm, kas pašlaik bieži vien nav savā starpā savienotas (sk. 6. pasākumu).

Bioekonomikas stratēģija palīdzēs labāk salāgot ES pētniecībai un inovācijām piešķirto finansējumu un bioekonomikas politikas prioritātes. Tāpat tā nodrošinās, ka inovācijas tiek ņemtas vērā jau politikas izstrādes sākumposmā. Šajā sakarā nozīmīga loma būs jaunveidojamām Eiropas inovācijas partnerībām (EIP) un kopīgām plānošanas ierosmēm (KPI). Stimuls izaugsmei un investīcijām būs arī dialogs par bioekonomiku, jo tādējādi uzlabosies zināšanu bāze un notiks informācijā balstīta mijiedarbība starp ES, dalībvalstu un reģionālajiem politikas pasākumiem (sk. 2. pasākumu).

Bioekonomika tiecas risināt pasaules mēroga sabiedrības problēmas, tāpēc ir vajadzīga ciešāka sadarbība starptautiskā līmenī. Bioekonomikas stratēģija palīdzēs Eiropai iemantot vadošo lomu, lai veicinātu pāreju uz globālu bioekonomiku. Pašreizējai starptautiskajai sadarbībai bioekonomikas lietās būs jābalstās uz pētniecību un inovāciju, jāatvieglo zinātniskās informācijas un labas prakses apmaiņa par globāli nozīmīgiem jautājumiem un politikas jomām, jo īpaši tādās sfērās kā nodrošinātība ar pārtiku, klimata pārmaiņas, vide un resursi, rīcībspējas veidošana un tirdzniecība (sk. 8. pasākumu).

Investīcijas zināšanās, inovācijās un prasmēs

Bioekonomika nevar iztikt bez pastāvīga un augoša atbalsta — publiskā finansējuma un privātajām investīcijām —, un tai jāsekmē lielāka saskanība starp pētniecības un inovācijas darbībām valstu, Eiropas un pasaules mērogā. Pētījumi un to rezultātu ieviešana praksē bieži vien apstāst, kam par iemeslu ir atšķirīgais informētības un zināšanu līmenis un institucionāli un konceptuāli traucēkļi saziņai starp pētniekiem, izgudrotājiem, ražotājiem, galalietotājiem, politikas veidotājiem un pilsonisko sabiedrību. Pārvarēt informācijas un zināšanu plaisu var palīdzēt zināšanu nodošanas tīkli, zināšanu un tehnoloģiju starpnieki un sociālie uzņēmumi, kas ir daļa no plašākām pilsoniskās sabiedrības un ieinteresēto aprindu iniciatīvām. Daudzkārt cerīgi pētniecības rezultāti netiek izmantoti juridisku sarežģītumu un patentēšanas problēmu dēļ. Bez tam ir vajadzīgas lielākas investīcijas demonstrējumu un izvēršanas darbībās un uzņēmējdarbības un konsultatīvo pakalpojumu izveidē, kas apkalpotu visu piegādes ķēdi. (sk. 3. un 11. pasākumu).

Nepieciešamība palielināt publiskā sektora finansējumu pētniecībai un inovācijām bioekonomikas jomā ir atzīta programmā „Apvārsnis 2020”: ierosināts teju 4,7 miljardus euro

⁶ Eiropas Komisijas sabiedriskā apspriešana "Eiropas bioekonomika: pašreizējais stāvoklis un nākotnes potenciāls", secinājumi (2011. g. februāris –maijs).

piešķirt, lai risinātu problēmjautājumu "pārtikas nodrošinājums, ilgtspējīga lauksaimniecība, jūras zinātniskā un tehniskā pētniecība un bioekonomika"⁷. Papildu atbalsts tiks sniegts, risinot tādus problēmjautājumus kā „klimata politika, resursefektivitāte un izejvielas”, „droša, tīra un efektīva enerģija” un „veselība, demogrāfiskās izmaiņas un labklājība”. Dažādus ar bioekonomiku saistītus jautājumus risinās arī Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts (EIT) un tā zināšanu un inovāciju kopienas (ZIK), īpaši ierosinātā ZIK “Pārtika nākotnei”. To papildinās pētniecība un inovācijas pamattehnoloģijās un industriālajās tehnoloģijās (piemēram, biotehnoloģijas, nanotehnoloģijas un IKT) un jauno tehnoloģiju izmantošanas veicināšana. Lai sekmīgi īstenotu dažādas ar bioekonomiku saistītās rīcībpolitikas, ieinteresētās aprindas visā bioekonomikas vērtību ķēdē jānodrošina ar zināšanu bāzi un rīkiem, tostarp dažādām pamattehnoloģijām (sk. 1. un 2. pasākumu).

Vairākas dalībvalstis ir izveidojušas bioekonomikas pētniecības programmas un vienojušās uzlabot pētniecības darbību koordināciju, izmantojot publiskā un privātā sektora partnerības, piemēram, KPI "Veselīgas un produktīvas jūras un okeāni". Aktīva sadarbība starp ieinteresētajām personām vajadzīga arī tālab, lai sekmētu privātās investīcijas un uzņēmējdarbību Eiropā. Tas nozīmē, ka jāatbalsta ierosmes, kuru mērķis ir kāpināt zināšanu apmaiņu, vienkāršot Eiropas patenttiesības un uzlabot piekļuvi publiskā sektora finansētas pētniecības rezultātiem, jāizveido publiskā un privātā sektora partnerības un jāpilnveido EIP, piemēram, EIP „Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspējība” un „Izejvielas” (sk. 1. un 4. pasākumu).

Līdzdalīga pārvaldība un kompetents dialogs ar sabiedrību

Atbildīgas bioekonomikas veidošanai ir nepieciešami iedzīvotājus un galalietotājus iesaistoši modeļi, lai nostiprinātu saikni starp zinātni, sabiedrību un politikas veidošanu. Ja dialogā iesaistītie būs labāk informēti, zinātne un inovācijas varēs nodrošināt stabilu pamatu politikas veidošanai un zinīgām sociālām izvēlēm, tajā pašā laikā ņemot vērā pamatotas sabiedrības problēmas un bioekonomikas vajadzības.

Lielākā daļa Eiropas iedzīvotāju piekrīt apgalvojumam, ka zinātne un tehnika pavērs lielākas izdevības nākamajām paaudzēm. Tomēr vēl aizvien pastāv ievērojama informācijas plaisa starp zinātni un sabiedrību. Iedzīvotāji ir jāiesaista atklātā un informācijā balstītā dialogā, kas caurvij visu pētniecības un inovācijas procesu. Viņiem ir jāsaņem ticama informācija par inovatīvo tehnoloģiju un pašreizējās prakses priekšrocībām un riskiem un plašākas iespējas apspriest jaunus atklājumus un to sekas (sk. 2. un 5. pasākumu). Šajā ziņā svarīga loma būs EIP „Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspējība”.

Bez tam iedzīvotājiem jāsaņem vairāk informācijas par ražojumu īpašībām un patēriņa modeļu un dzīvesveida sekām (piemēram, saistībā ar atkritumiem), lai viņi varētu izdarīt atbildīgu un zinīgu izvēli (sk. 12. pasākumu). Visbeidzot, iedzīvotāji ir jāinformē par sociālo inovāciju iespējām un jārosina uzņemties iniciatīvu.

Jauna infrastruktūra un rīki

Lai bioekonomika būtu produktīva un ilgtspējīga, ir nepieciešama intensīvāka pētniecība, lauku, jūras un industriālā infrastruktūra, zināšanu nodošanas tīkli un labākas piegādes ķēdes. Tas palīdzēs sasniegt dažādus mērķus, tostarp mērķi izveidot integrētas un diversificētas

⁷ COM(2011) 809/3.

bioraфинēšanas rūpnīcas, ieskaitot nelielas vietējās rūpnīcas (sk. 10. pasākumu). Naftas ķīmijas rūpniecība ražo visdažādākos produktus, kurināmo un enerģiju no fosilajiem resursiem. Bioraфинēšanas rūpnīcās šie fosilie resursi tiek aizstāti ar atjaunojamiem resursiem (t.sk. atkritumiem), un tādējādi tiek radīti jauni ienākumu avoti un darbvieta lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, zvejniecībā un akvakultūrā. Lai sekmētu ilgtspējīgu aprites loku attīstību, varētu izmantot dažādus finansējuma avotus, tostarp privātā sektora investīcijas, ES lauku attīstības un kohēzijas fondus (sk. 7. pasākumu).

Bioprodukti un bioenerģija var būt vai nu tradicionālo produktu „bioversijas”, vai arī vēl nebijuši produkti ar pilnīgi jaunām un inovatīvām funkcijām un potenciālu iekarot gan jaunus, gan jau esošus tirgus. Lai izmantotu šīs izdevības, ES ievērojamas pūles velta skaidru un nepārprotamu produktu standartu un ilgtspējības kritēriju izstrādei Eiropas un starptautiskā līmenī. Bez tiem nespēs funkcionēt vienotais tirgus un nebūs iespējams izveidot sertifikācijas un marķējumu sistēmu, kas vairotu patērētāju interesi par šiem produktiem un sekmētu to iegādi zaļajā publiskajā iepirkumā (sk. 11. pasākumu).

2. BIOEKONOMIKAS RĪCĪBAS PLĀNS

Šajā rīcības plānā izklāstītas galvenās darbības, ko Komisija veiks, lai īstenotu Bioekonomikas stratēģiju, balstīdamās uz 7PP, „Apvārsni 2020” un citām attiecīgām politikas ierosmēm, piemēram, EIP. Rīcības plāns paredz dalībvalstu un ieinteresēto aprindu aktīvu iesaistīšanos. Rīcības plāns sīkāk izklāstīts dienestu darba dokumentā⁸.

2.1. Investīcijas pētniecībā, inovācijās un prasmēs

1. Nodrošināt ievērojamu ES un dalībvalstu finansējumu, kā arī privātās investīcijas un partnerību veidošanu bioekonomikas pētniecības un inovāciju jomā. Pilnveidot KPI un ERA-net darbības, lai nostiprinātu saskanību un sinerģiju starp publiskā sektora programmām. Atbalstīt biotehnoloģiju uzņēmumu kopas un EIT ZIK publiskā un privātā sektora partnerību veidošanā. Ieskiecēt galvenās pētniecības un inovācijas koncepcijas un prioritātes pārtikas, ilgtspējīgas lauksaimniecības un mežsaimniecības jomās, kā arī jūrlietu un jūrniecības jomās saskaņā ar programmu „Apvārsnis 2020”.
2. Kāpināt daudzdisciplīnu un starpnozaru pētniecību un inovācijas, lai sarežģītās un savstarpēji saistītās sabiedrības problēmas risinātu, uzlabojot esošo zināšanu bāzi un izstrādājot jaunas tehnoloģijas. Sniegt zinātniskus ieteikumus, lai būtu iespējams pieņemt kompetentus politikas lēmumus par bioekonomikas piedāvāto risinājumu priekšrocībām un trūkumiem.
3. Veicināt inovāciju ieviešanu un izplatīšanos bioekonomikas sektoros un vajadzības gadījumā veidot atgriezeniskās saites mehānismus par regulējumu un politikas pasākumiem. Paplašināt atbalstu zināšanu tīkliem, konsultāciju un uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumiem, jo īpaši ar EIP un biotehnoloģiju uzņēmumu kopu palīdzību.
4. Krāt cilvēkkapitālu, lai sekmētu bioekonomikas sektoru izaugsmi un turpmāku integrāciju, proti, veidot augstskolu forumus jaunu mācību programmu un profesionālās apmācības shēmu izveidei bioekonomikas jomā.

⁸ Piezīme. Par konkrētām darbībām var būt vajadzīgs veikt atsevišķu ietekmes novērtējumu.

2.2. Ciešāka saikne starp dažādām rīcībpolitikām un ieinteresēto aprindu iesaistīšana

5. Izveidot „Bioekonomikas darba grupu”, kas palīdzēs stiprināt sinerģiju un saskanību starp rīcībpolitikām, ierosmēm un ekonomikas sektoriem saistībā ar bioekonomiku ES līmenī, veidojot saiknes ar esošajiem mehānismiem (līdz 2012. gadam). Veicināt līdzīgu darba grupu izveidi dalībvalstu un reģionālā līmenī. Rosināt pētnieku, galalietotāju, politikas veidotāju un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanos atklātā, kompetentā dialogā visā bioekonomikas pētniecības un inovācijas procesā. Organizēt regulāras „Bioekonomikas interesentu konferences”.
6. Izveidot „Bioekonomikas observatoriju” ciešā sadarbībā ar jau esošajām informācijas sistēmām, lai Komisija varētu regulāri novērtēt bioekonomikas attīstību un ietekmi un izstrādāt tālejošus modelēšanas rīkus (līdz 2012. gadam). Stratēģijas termiņa vidusposmā to pārskatīt un atjaunināt.
7. Atbalstīt reģionālo un nacionālo bioekonomikas stratēģiju izstrādi, proti, kartēt pašreizējās pētniecības un inovācijas darbības, kompetences centrus un infrastruktūru ES (līdz 2015. gadam). Atbalstīt stratēģiskas apspriedes ar iestādēm, kas atbildīgas par lauku un piekrastes attīstību un kohēzijas politiku⁹ vietējā, reģionālā un valsts līmenī, lai maksimāli palielinātu esošo finansēšanas mehānismu iedarbīgumu.
8. Attīstīt starptautisko sadarbību bioekonomikas pētniecības un attīstības jomā, lai kopīgiem spēkiem risinātu tādas globālas problēmas kā nodrošinātība ar pārtiku, klimata pārmaiņas un ilgtspējīga apgāde ar biomasu (no 2012. gada). Pastiprināt sinerģiju starp ES un dalībvalstu starptautiskās sadarbības centieniem un vērsties pie starptautiskām organizācijām.

2.3. Tirgu un konkurētspējas pilnveidošana bioekonomikā

9. Nodrošināt zināšanu bāzi primārās ražošanas ilgtspējīgai intensificēšanai. Uzlabot izpratni par pašreizējo, potenciālo un gaidāmo pieprasījumu pēc biomasas un tās pieejamību (ieskaitot lauksaimniecības un mežsaimniecības atliekas un atkritumus) dažādās nozarēs, ņemot vērā pievienoto vērtību, ilgtspējību, augsnes auglīgumu un klimata pārmaiņu mazināšanas potenciālu. Publiskot gūtās atziņas, lai varētu izstrādāt un pārskatīt attiecīgās rīcībpolitikas. Atbalstīt tālāku darbu pie saskaņotas metodoloģijas ekoloģiskās pēdas nospiedumu aprēķināšanai, piemēram, izmantojot aprites cikla novērtējumus.
10. Veicināt tādu tīklu izveidi, kam ir nepieciešamā loģistika integrētu un diversificētu biorafinēšanas rūpnīcu, demonstrējumu un izmēģinājuma rūpnīcu izveidei Eiropā, ieskaitot nepieciešamās loģistikas un piegādes ķēdes biomasas un atkritumu plūsmu izmantošanai pēc kaskādes principa. Sākt sarunas par pētniecības un inovāciju publiskā un privātā sektora partnerības izveidi biotehnoloģiskām nozarēm Eiropas līmenī (līdz 2013. gadam).
11. Atbalstīt jaunu tirgu paplašināšanos, izstrādājot standartus un standartizētas ilgtspējas novērtēšanas metodes attiecībā uz bioproduktu un pārtikas ražošanas sistēmām un atbalstot izvēršanas darbības. Atvieglot bioproduktu zaļo iepirkumu, izstrādājot

⁹ COM(2011) 615, IV pielikums.

marķējumu, sākotnējo Eiropas produkta informācijas sarakstu un īpašu apmācību publiskā iepirkuma veicējiem. Sekmēt bioekonomikas sektoru konkurētspēju ilgtermiņā, veidojot stimulus un savstarpējas mācīšanās mehānismus, lai uzlabotu resursefektivitāti.

12. Izstrādāt zinātniskas pieejas, lai informētu patērētājus par produkta īpašībām (piem., uzturvērtību, ražošanas paņēmieniem un ilgtspēju no vides viedokļa) un veicinātu veselīgu un ilgtspējīgu dzīvesveidu.